

Här Fernand Etgen

President vun der Deputéiertechamber

19, um Krautmaart

L-1728 Lëtzebuerg

Lëtzebuerg, den 25. Mäerz 2019

Här President,

Sou wéi d'Chambersreglement et virgesäit, bieden ech lech, dës parlamentaresch Fro un den Här
Unterrechtsminister weiderzeleeden.

D'Gesetz vum 15. November 1978 *"relative à l'information sexuelle, à la prévention de l'avortement clandestin et à la réglementation de l'interruption de la grossesse"*, esou wéi et de 17. Dezember 2014 ofgeännert gouf, bestëmmt a sengem Artikel 1 *"La loi garantit le respect de tout être humain dès le commencement de la vie. Il ne saurait être porté atteinte à ce principe qu'en cas de nécessité et selon les conditions définies par la présente loi."* An dësem Kontext wollt ech dem Här Minister dës Fro stellen:

1. Wéi gëtt dëse gesetzlechen Optrag am Unterrechtswiesen ëmgesat? Ass an der ëffentlecher Schoul de Prinzip vum Schutz vum Liewen - vun Ufank un - integrale Bestanddeel vun alle Coursen iwwer d'Sexualitéit? Stellt de Staat sécher, datt jiddereen, deen an der ëffentlecher Schoul zum Thema Sexualitéit intervenéiert, dës gesetzlech Verflchtung zum Schutz vum ongebuere Liewen kennt, respektéiert an zum Deel vu sengem Unterrecht mécht?
2. An engem Artikel am "Lëtzebuerger Land" vum 8. Mäerz 2019 ("Camouflage") gëtt gesot, datt *"Mitarbeiterinnen des nationalen Referenzzentrums zur sexuellen und affektiven Gesundheit, CESAS, einen Kurs (...) besucht (...)"*. (haben). Opgrond vu wéi enge rechtlechen Dispositiounen kann esou eng Visitt stattfannen? Huet den Zentrum "CESAS" en Inspektiounsoptrag an der ëffentlecher Schoul? Wa jo, opgrond vu wéi enge gesetzlechen Dispositiounen?
3. Weider heescht et, deenen Damme wär an deem Cours d'"Lebensschutz-Terminologie" opgefall a si hätten dat dann dem *"interministeriellen Begleitkomitee"* gemellt - an deem och de Schoulministère vertruede wär - an doropshi wär de Cours *"aus dem Angebot von lifelong-learning.lu verschwunden"*.
  - Kann den Här Minister déi Behauptungen aus dem Artikel "Camouflage" confirméieren?
  - Wéi ass dee genannten interministerielle Begleetkomitee zesummegeat?

- Wéi erfëllt dës Komitée dee gesetzlechen Opdrag fir de Schutz vum ongebuere Liewen? Begrëisst, ënnerstëtzt a verdedegt de Komitée gesetzeskonform all Initiativen fir de Schutz vum ongebuere Liewen an de Coursen an der ëffentlecher Schoul?
  - Huet dee Komitée en Afloss drop gehat, fir dee genannte Cours aus der Offer vu "lifelong - learning.lu" "verschwannen" ze loossen?
4. Weider heescht et, de SCRIPT wëilt bis op Weideres keng Interventiounen an deem Sënn autoriséieren a wëilt all Offeren iwwerpräiwe well d'Schoul "weltanschaulich neutral" misst sinn. Et misst ee präiwen ob "Lebensschutz-typische Inhalte" an d'Schoulen an an d'Maisons-relais komm wäeren. Dozou dës Froen:
- Kann den Här Minister dës Aussoe confirméieren ?
  - Ass et richtig, datt de SCRIPT mengt, de Respekt vum gesetzlechen Opdrag fir de Schutz vum ongebuere Liewe géing am Widdersproch zu enger "weltanschaulicher Neutralitéit" stoen ?
  - Wéi eng Wäerter kënnen an der ëffentlecher Schoul iwwerhaapt nach vermëttelt ginn, wann déi soll "weltanschaulich neutral" sinn? Wéi ass déi "Neutralitéit" definéiert ? Gëllt déi och dann, wann d'Gesetz e kloeren etheschen Opdrag a Form vun enger Garantie gëtt?

Mat déiwem Respekt,

Fernand Kartheiser
Deputéierten

Luxembourg, le 6 mai 2019

Monsieur le Président de la
Chambre des Députés

19, rue du Marché-aux-Herbes
L-1728 Luxembourg

Réponse de Monsieur le Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse à la question parlementaire N° 557 de Monsieur le Député Fernand Kartheiser

Ad 1)

Den Artikel 2 aus deem vum Deputéierten zitéierte Gesetz vum 15. November 1978 "*relative à l'information sexuelle, à la prévention de l'avortement clandestin et à la réglementation de l'interruption de la grossesse*", dat duerch d'Gesetz vum 17. Dezember 2014 ofgeännert gouf, präziséiert engersäits, dass d'Sexualerzéiung (*éducation sexuelle et affective*) zu den Aufgabe vun der Famill gehéiert, an anerersäits, dass se an déi eenzel Schoulfächer integréiert ass, ouni een eegent Fach ze sinn.

Grondsätzlech ass festzehalen, dass an enger opgeklärter Gesellschaft Theme wéi Sexualitéit, sexuell Vilfalt, Schwangerschaft, Schwangerschaftsabbruch, Verhütung, wéi och de Respekt vum Schutz vum Liewen alters- an gendergerecht an den öffentleche Schoule vermëttelt ginn.

Fir d'Grondschoolen ass am *Plan d'études* festgeluecht, wéi eng Themen an deene verschiddene Fächer traitéiert ginn. All Enseignant muss sech un d'Inhalter vum *Plan d'études* halen, och am Kontext vun der Sexualerzéiung. D'Sexualerzéiung ass och Bestanddeel als Kapitel vum offiziellen Science-Buch "Mensch und Natur" am Cycle 4.

Am Enseignement secondaire sinn d'Inhalter vun den eenzelne Fächer an den Horaires et Programmes festgeluecht. An deene concernéierte Fächer ginn déi uewe genannten Themen zum Deel verdéift traitéiert an erweidert ëm Theme wéi *verantwortungsvolle Partnerschaft, überlegte Familienplanung, sexuell übertragbare Krankheiten, Erbkrankheiten* oder *künstliche Befruchtung*.

De Ministère fir Educatioun, Kanner a Jugend vergewëssert sech ëmmer, dass extern Intervenantën an der Schoul, déi dofir z.B. mam SCRIPT eng Konventioun oder e Kontrakt hunn, d'Virgabe vum Léierplang kennen. Doriwweir eraus hunn d'Schoolen d'Autonomie, extern Intervenantën zu engem bestëmmte Sujet zur Ënnerstëtzung oder Ergänzung an engem Unterrichtsfach ze invitéieren.

Ad 2)

De Cesas proposéiert keng eegen Interventiounen a schoulesche Strukturen an huet keen Inspektiounsoptrag an der ëffentlecher Schoul. De Cesas huet deemno och keen Entscheidungspouvoir.

De Cesas huet als Objektiv, déi affektiv a sexuell Gesondheet ze promovéieren an d'Wuelbefanne vu jiddwerengem duerch eng positiv Approche zur Sexualitéit zu fërderen.

Eng wichteg Missioun vum Cesas ass et, den egalitären Zougang zu neutralen Informatiounen zu dësem Sujet ze erméiglechen. D'Recommendatioune vum Cesas baséieren sech op international Konventiounen an Standarden: d'*Convention internationale des droits de l'enfant*, la *déclaration des droits sexuels* vun der International Planned Parenthood Federation (IPPF), d'*Standards européens en matière d'éducation sexuelle (OMS/BZgA)*, d'Strategie vun der UNESCO *Éducation pour la santé et le bien-être*, an aner offiziell Konventiounen, déi Lëtzebuerg ratifizéiert huet (z.B. *Lanzarote*3).

Ad 3)

Et ass festzehalen, dass am Artikel vum *Lëtzebuenger Land* wéi och an der parlamentarescher Ufro verschidden Ubidder vu Formatiounen an verschidde Comitéë matenee vermëscht ginn.

Een "interministerielle Begleetkomitee" gëtt et net. Et gëtt e *Comité interministériel fir de Plan d'action national "Promotion de la santé affective et sexuelle"* (PAN-SAS). An dësem Comité sinn offiziell genannte *Membres effectifs* a *Membres suppléants* vu véier Ministère: dem Ministère de la Santé, dem Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse, dem Ministère de l'Égalité entre les femmes et les hommes an dem Ministère de la Famille, de l'Intégration et à la Grande Région. Dëse Comité huet de Plan d'action national opgesat an ass responsabel fir seng Ëmsetzung.

Op där anerer Säit gëtt et ee *Comité d'accompagnement* vum Cesas. An dësem sinn offiziell genannte Verrieder aus deene véier uewe genannte Ministère an dräi Experts externes. Dëse Comité huet ënnert anerem folgend Missiounen: E soll de Cesas konstruktiv begleeden an ënnerstëtzen an nei prioritär Aktiounen fir de Cesas définéieren.

Weiderhi gëtt et am non-formale Bildungsberäich eng *Commission de la formation continue*, déi am Kader vun der *loi Jeunesse* geschafe ginn ass. Hir Aufgab ass et, d'Konformitéit vu Weiterbildungungen am Beräich vun der non-formaler Kanner- a Jugendarbecht mam Bildungsrahmenplan (Cadre de référence national sur l'éducation non formelle des enfants et des jeunes) ze iwwerpräiwen an ze validéieren. Déi validéiert Formatioune ginn um Site www.enfancejeunesse.lu publizéiert.

Déi am Artikel vum *Lëtzebuenger Land* ugeschwate Formatioun "gouf am September 2017 vun der *Commission de la formation continue* validéiert.

Am Oktober 2018 gouf d'*Commission de la formation continue* mat Informatiounen vum Cesas befaasst, laut deenen dës Formatioun net konform wier zum Bildungsrahmenplan. Dës Informatiounen konnten awer net bestätegt ginn. Insofern kann ech och d'Ausso am Artikel *Camouflage*, op déi sech déi parlamentaresch Ufro ënnert Punkt 3 bezitt net confirméieren.

De *Comité d'accompagnement* vum Cesas souwuel wéi de *Comité interministériel fir de Plan d'action national "Promotion de la santé affective et sexuelle"* begréissen an

ënnerstëtzen eng opgekläert Sexualerzéiung an der Schoul. De *Comité interministériel* fir de PAN-SAS hält sech souwuel un déi national an déi international Bases légales, wéi un de Cadre politique, sou wéi se am PAN-SAS beschriwwen sinn an an der Annexe vun dësem opgelëscht sinn:

(<http://sante.public.lu/fr/publications/p/plan-action-national-promotion-sante-affective-sexuelle-2019/index.html>)

Dorënner fält och d'Gesetz vum 17. Dezember 2014, dat d'Gesetz vum 15. November 1978, dat an dëser parlamentarescher Ufro ernimmt gëtt, modifizéiert.

Ad 4)

D'Nofro bei deene concernéierte Servicer fir Grondschoolen a Lycéeën am Ministère fir Educatioun, Kanner a Jugend huet erginn datt d'Interventiounen duerch déi betraffe Schoulhiewan ni e Problem duergestallt hunn.

Et ass och fir de SCRIPT selbstverständlech, d'Gesetzter vum Land ze respektéieren. Dat gëllt fir déi weltanschaulich neutral Sexualerzéiung wéi fir d'Gesetz vum 17.12.2014.

An der ëffentlecher Schoul gëtt d'Sexualerzéiung am Respekt mat der Pluralitéit vun de Meenungen a Weltanschauungen an am Respekt mat der bestehender Gesetzgebung op zefriddestellend Art a Weis assuréiert.

D'Fro vun der Wäertevermëttlung an der Schoul gëtt ausféierlech am Rahmenlehrplang fir d'Fach *Leben und Gesellschaft / Vie et Société* beschriwwen:

<http://www.men.public.lu/fr/actualites/grands-dossiers/systeme-educatif/vie-societe/rahmenlehrplan.pdf>

Hei heescht et zur Roll vum Enseignant heescht: "Der Lehrer oder die Lehrerin gestaltet den Unterricht so, dass alle Kinder und Jugendlichen teilnehmen können und die Pluralität in der Klasse zum Ausdruck kommt. Die Lehrperson steht für grundlegende Wertkonzepte der demokratischen Gesellschaft wie Menschenwürde, Gerechtigkeit, Freiheit, Solidarität und Toleranz und bringt sie in den Unterricht ein. (...) Jede Form von Überwältigung, Indoktrination und Manipulation ist ausgeschlossen."

Claude Meisch

Ministre de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse